

УДК 336.711

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-7872.4.2025.12>**Чубка Ольга Михайлівна**

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6310-0741>**Вітер Дар'я Віталіївна**

студентка,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7571-8506>

АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ АТ «КРЕДОБАНК» ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Анотація. Питання підтримання високої прибутковості підприємства стає особливо важливим в умовах економічної нестабільності та мінливої динаміки ринку. Ефективне управління прибутковістю є визначальним фактором конкурентоспроможності банку, її фінансової стійкості та довгострокового стратегічного розвитку. У цій статті досліджуються основні економічні функції прибутку, його класифікація та роль у фінансуванні зростання банку, а також аналізується взаємозв'язок показників прибутковості та рентабельності з загальною ефективністю господарської діяльності. Підкреслюється, що прибуток відображає результати інвестиційних та фінансових рішень, слугує основою для самофінансування, сприяє розширеному відтворенню та мотивує працівників. У дослідженні також розглядаються внутрішні та зовнішні чинники, що визначають прибутковість, включаючи структуру активів, рівень витрат, якість кредитного портфеля, диверсифікацію доходів та макроекономічні впливи. Для демонстрації практичного застосування проаналізовано фінансові результати АТ «Кредобанк» за 2022–2024 роки з акцентом на рентабельність активів, рентабельність капіталу, загальну рентабельність активів, чисту процентну маржу, операційну ефективність та загальні фінансові результати. Результати показують сильне позитивне зростання ключових показників ефективності у 2023 році, за яким у 2024 році слідує помірне зниження. У статті викладено практичні заходи для підвищення прибутковості, такі як оптимізація розподілу активів, посилення контролю витрат, підвищення ефективності управління капіталом, розширення цифрових банківських каналів, диверсифікація джерел доходу та впровадження кризостійкої фінансової політики. У дослідженні робиться висновок, що показники прибутковості та рентабельності є фундаментальними показниками для оцінки ефективності підприємства, формування його фінансової стійкості та інвестиційної привабливості, а тому потребують постійного моніторингу та аналітичної оцінки. Майбутні дослідження можуть бути спрямовані на подальшу розробку інструментів прогнозування прибутковості в різних секторах економіки та вивчення впливу макроекономічних коливань на ефективність підприємств.

Ключові слова: рентабельність, прибутковість, фінансова ефективність, економічна нестабільність, оптимізація витрат, банківська діяльність, фінансові показники, АТ «Кредобанк».

Постановка проблеми. Проблема забезпечення високої рентабельності банків набуває актуальності в умовах економічної нестабільності. Науковий інтерес до цього питання обумовлений необхідністю розробки ефективних методів аналізу прибутковості та рентабельності. З практичної точки зору, ефективне управління рентабельністю є ключовим фактором підтримки конкурентоспроможності та забезпечення стабільного розвитку бізнесу. Проблема пов'язана з важливими завданнями банків, такими як оптимізація витрат, підвищення ефективності використання активів та капіталу, а також зменшення фінансових ризиків. Вона також має значення для держави, оскільки рентабельність банків безпосередньо впливає на формування податкових надходжень і соціальних фондів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика рентабельності банків та шляхів її підвищення досліджувалася як українськими, так і закордонними вченими. Так, І. Гнидюк та Л. Маршук разом із Н. Тимошенко [2] досліджували сучасний стан доходності банківського сектору України, аналізували ключові чинники, які впливають на фінансові результати банків, та визначали напрями підвищення їх ефективності. Н. Аванесова та І. Бакало [1] розглядали проблеми забезпечення фінансової стабільності банківської системи України в умовах воєнного стану та пропонували шляхи

зміцнення її стійкості. Т. Сидорченко та Д. Светенко [9] досліджували шляхи підвищення прибутковості банків у кризових умовах, а Р. Рахман [8] розглядав стратегічні напрями розвитку банківської діяльності та вплив фінансової політики на рентабельність. Незважаючи на численні дослідження, залишається невирішеною проблема комплексної інтеграції внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на рентабельність, а також розробки універсальних методик підвищення прибутковості в умовах нестабільної економіки.

Мета статті. Метою даної статті є проведення аналізу рентабельності банку та визначення ефективних шляхів її підвищення в умовах економічної нестабільності.

Виклад основного матеріалу. Банківські установи становлять один із фундаментальних елементів ринкової економіки. Саме банки акумулюють більшість кредитних ресурсів країни. Крім цього, вони виконують ключову функцію у фінансово-кредитному забезпеченні економіки та сприяють формуванню грошового потенціалу, необхідного для підтримання її стабільності [2]. Стабільність фінансової системи банків виступає одним із основних факторів забезпечення економічної безпеки держави, особливо в умовах зовнішніх потрясінь, зокрема під час війни [1].

Отримання прибутку є основною метою діяльності банку. Без прибутку компанія не може забезпечити своє зростання, а обсяг прибутку дозволяє оцінити перспективи розвитку банку та його привабливість для інвесторів і бізнес-партнерів. Прибуток також забезпечує можливості для самофінансування, розширеного відтворення, стимулювання економічної активності та створює умови для сталого розвитку [10, с.94].

Прибуток виступає ключовим чинником економічного розвитку банку, підвищує його фінансову стійкість та зміцнює партнерські відносини. Він також слугує основним джерелом фінансування як соціальних програм, водночас є важливою складовою централізованих державних ресурсів, оскільки значна частка бюджетних надходжень формується саме за рахунок прибутку. Тобто збільшення прибутку є вигідним і для банку, і для держави.

Як економічний показник, прибуток визначається як різниця між ціною реалізації продукції (товарів, послуг) та її собівартістю, між обсягом виручки та витратами на виробництво і реалізацію. Він відображає кінцевий результат діяльності банку.

Прибуток є комплексним показником, оскільки враховує доходи банку, ефективність використання ресурсів і величину витрат. Таким чином, він узагальнює всі аспекти діяльності. Залежно від функцій у процесі управління прибутком розрізняють такі його види [6, с.462]:

- за порядком визначення: балансовий, оподаткований, чистий прибуток;
- за метою визначення: бухгалтерський та економічний прибуток.

Головними завданнями аналізу прибутку є:

- перевірка доцільності та величини планового прибутку;
- оцінка виконання запланованих показників, прогнозів і тенденцій розвитку;
- виявлення відхилень фактичного прибутку від планових значень та дослідження його динаміки за звітні періоди тощо.

Основними показниками оцінки ефективності діяльності банку є прибутковість і рентабельність. Головною метою операційної діяльності є досягнення рентабельності, яка прямо залежить від розміру прибутку, але не тотожна абсолютній сумі отриманого доходу. Рентабельність, як показник прибутковості, відображає ефективність фінансової та господарської діяльності банку. Хоча українські науковці по-різному визначають цей термін, у всіх трактуваннях закладено головний зміст – отримання вигоди [10, с.95].

Внутрішні та зовнішні фактори, які суттєво впливають на прибутковість і рентабельність банків, систематизовано на рис. 1.

Прибуток виконує кілька важливих функцій [9, с.633]:

- оцінює підсумки діяльності;
- забезпечує розподіл доходу між банком і державою, банком та працівниками, а також між виробничою та невиробничою сферами;
- формує фонди економічного стимулювання та соціальні фонди, сприяє підвищенню трудового внеску колективу та впливу інших факторів.

Оскільки прибутковість є ключовим показником ефективності діяльності суб'єкта господарювання, її необхідно регулярно та всебічно аналізувати, особливо під час кризових періодів. Для збереження рентабельності, підтримання конкурентоспроможності та забезпечення подальшого успіху банку важливо вчасно реагувати на зміни не лише шляхом удосконалення управлінських процесів, а й через організаційні трансформації [9, с.633].

Для практичного застосування аналізу рентабельності та оцінки ефективності, доцільно використовувати конкретні приклади з діяльності банків. З цією метою було здійснено деталь-

Рисунок 1 – Фактори, які впливають на рентабельність та прибутковість банків

Джерело: складено автором на основі [10, с.96]

ний аналіз фінансових показників, прибутку та рентабельності на прикладі українського банку АТ «Кредобанк».

АТ «Кредобанк» – український банк, віднесений Національним банком України до системно важливих банків України. Цілями Кредобанку є подальше зміцнення позицій системно важливого банку України та розширення якісних фінансових послуг, орієнтованих на довготривалі партнерські відносини з клієнтами [7]. Банк активно розвиває свою діяльність, зосереджує увагу на впровадженні сучасних фінансових інструментів та покращенні клієнтського сервісу. Завдяки орієнтації на інновації та надійність АТ «Кредобанк» зміцнює свою позицію як один із провідних учасників фінансового ринку України.

Після повномасштабного вторгнення, банку вдалося зберегти операційну стійкість. Незважаючи на бойові дії, АТ «Кредобанк» продовжував обслуговування клієнтів, працював з обмеженнями та відкривав відділення навіть у регіонах, де була нестабільна ситуація. Щоб підтримати економіку та бізнес під час кризи, АТ «Кредобанк» залучає зовнішнє фінансування та гарантії. Банк регулярно проводить моніторинг зовнішніх ризиків, змінює операційні підходи та реагує на виклики. Водночас банк підтримує українські підприємства й у сфері імпорту/експорту, надання кредитів і гарантій через програми кредитування та фінансування.

Політика банку в першу чергу націлена на отримання прибутку, надійність, ліквідність та безпеку. Ступінь окупності прибутком капіталу, активів, витрат банку розкриває їх рентабельність. До показників, що її характеризують, відносять насамперед рентабельність активів та рентабельність капіталу [8, с.74]. Аналіз фінансових результатів та показників рентабельності є важливим етапом оцінювання ефективності діяльності банку.

У табл. 1 наведені показники рентабельності та формули, за якими вони розраховуються.

Розрахунок показників рентабельності АТ «Кредобанк» здійснено у табл. 2.

Рентабельність активів демонструє значне зростання у 2023 році та залишається в межах оптимального рівня для банку. Рентабельність капіталу також зросла у 2023 році і перебуває на високому рівні, відображає стійкість банку під час діяльності в умовах нестабільності. Загальна дохідність активів у 2024 році трохи нижче нормативного значення 12%, а чиста процентна маржа утримується на стабільному оптимальному рівні. Показник ефективності діяльності банку демонструє високі значення у 2023 році, проте у 2024 році спостерігається невелике зниження. Загалом аналіз показників рентабельності свідчить про ефективну діяльність в умовах нестабіль-

Таблиця 1 – Показники рентабельності банку

№	Показник	Формула
1	Рентабельність активів	$ROA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Активи}} * 100\%$
2	Рентабельність капіталу	$ROA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Капітал}} * 100\%$
3	Загальна дохідність активів (Дз)	$Дз = \frac{\text{Загальні доходи}}{\text{Активи}} * 100\%$
4	Чиста процентна маржа	$ЧПМ = \frac{\text{Чистий процентний дохід}}{\text{Чисті активи}} * 100\%$
5	Показник ефективності діяльності банку (Пед)	$Пед = \frac{\text{Загальні доходи}}{\text{Загальні витрати}} * 100\%$
6	Показник прибутковості діяльності банку (Пнд)	$Пнд = \frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{\text{Загальні доходи}} * 100\%$

Джерело: складено автором на основі [6, с. 463–464]

Таблиця 2 – Показники рентабельності АТ «Кредобанк» за 2022–2024 рр., %

Показник	Рік			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2 024	2023/2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
ROA	0,36	2,16	1,51	1,81	-0,65	504,381	-30,16
ROE	3,46	20,63	13,17	17,17	-7,45	496,444	-36,13
Дз	7,49	9,02	9,43	1,52	0,42	20,3183	4,64
ЧПМ	5,54	5,79	6,17	0,25	0,37	4,48759	6,43
Показник ефективності діяльності банку (Пед)	67,45	119,99	109,17	52,55	-10,82	77,9065	-9,02
Показник прибутковості діяльності банку (Пнд)	5,87	45,34	35,73	39,47	-9,61	672,047	-21,20

Джерело: складено автором на основі [3–5]

ності АТ «Кредобанк», проте окремі параметри потребують оптимізації для досягнення нормативних значень:

– загальна дохідність активів у 2024 році (9,43%) є нижчою за нормативне значення 12% та свідчить про недостатню ефективність використання активів для отримання доходу у процесі діяльності;

– показник прибутковості діяльності банку у 2024 році знизився до 35,73%, сигналізує про потребу оптимізації фінансових результатів у контексті діяльності в умовах нестабільності;

– показник ефективності діяльності банку у 2024 році також демонструє незначне зниження порівняно з попереднім роком та вказує на потребу підвищення операційної ефективності.

Шляхи підвищення рентабельності АТ «Кредобанк» в умовах економічної нестабільності:

– оптимізація структури активів, зосередження на найбільш прибуткових кредитних продуктах та інвестиційних інструментах;

– зменшення витрат банку, автоматизація процесів, скорочення адміністративних і операційних витрат;

– зменшення обсягів проблемних кредитів та оптимізація політики ризик-менеджменту;

– диверсифікація доходів, розвиток комісійних послуг, банківських продуктів і партнерських програм;

– використання антикризових фінансових стратегій, створення резервів ліквідності, управління валютними ризиками та стрес-тестування портфеля;

– оптимізація структури власного та залученого капіталу для зменшення витрат на фінансування;

– розвиток цифрових каналів обслуговування, залучення більшої кількості клієнтів та зниження операційних витрат через онлайн-сервіси.

Таким чином, банк може підвищити рентабельність за рахунок поєднання підвищення доходності активів із оптимізацією витрат та ризик-менеджментом.

Висновки. Прибутковість та рентабельність банку є основними показниками його ефективності. Вони дозволяють оцінити фінансову стабільність, інвестиційну привабливість та здатність до роз-

витку банку. Проведений аналіз рентабельності АТ «Кредобанк» свідчить про позитивну динаміку основних фінансових показників у 2023 році, зокрема рентабельності активів та капіталу. Водночас зниження деяких показників у 2024 році, таких як загальна дохідність активів та прибутковість діяльності, вказує на необхідність оптимізації операційної та фінансової політики. Дослідження підтвердило значну роль внутрішніх та зовнішніх факторів у формуванні рентабельності, серед яких структура активів, витрати та рівень диверсифікації доходів. Для підтримання стабільного рівня рентабельності у кризових умовах доцільним є впровадження стратегій, які поєднують оптимізацію витрат, підвищення ефективності управління капіталом та розвиток цифрових каналів обслуговування. Подальші дослідження можуть зосередитися на інтеграції аналітичних методик прогнозування прибутковості та рентабельності для різних секторів економіки. Також важливо дослідити вплив зовнішніх макроекономічних факторів на рентабельність банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесова Н., Бакало І. Фінансова стабільність банківської системи України в умовах воєнного стану: виклики та шляхи зміцнення. *Економіка та суспільство*. 2025. № 73. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5887/5826> (дата звернення: 09.12.2025).
2. Гнидюк І., Маршук Л., Тімошенко Н. Сучасний стан дохідності банківського сектору України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3923> (дата звернення: 09.12.2025).
3. Консолідований річний звіт АТ «Кредобанк» за 2022 рік. 145 с. URL: <https://kredobank.com.ua/public/upload/682f1cfa20b77ce42a697084a601ca57.pdf> (дата звернення: 06.12.2025).
4. Консолідований річний звіт АТ «Кредобанк» за 2023 рік. 166 с. URL: <https://kredobank.com.ua/public/upload/0bfef97048df074de8fe149792c15227.pdf> (дата звернення: 06.12.2025).
5. Консолідований річний звіт АТ «Кредобанк» за 2024 рік. 139 с. URL: <https://kredobank.com.ua/public/upload/cd0f413dc4336519a0794bef80c2aa28.pdf> (дата звернення: 06.12.2025).
6. Мельникова К. В., Татарінова Г. В. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 20. С. 461–465. URL: <http://global-national.in.ua/archive/20-2017/94.pdf> (дата звернення: 06.12.2025).
7. Про банк. *Офіційний сайт АТ «Кредобанк»*. URL: <https://kredobank.com.ua/about/pro-bank> (дата звернення: 06.12.2025).
8. Рахман М. С. Стратегічні напрями розвитку банківської діяльності України. *Modern Economics*. 2022. № 30. 170–176. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11118/1/rakhman.pdf> (дата звернення: 06.12.2025).
9. Сидорченко Т. Ф., Светенко Д. Г. Шляхи підвищення прибутковості підприємств в умовах кризи. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 9. С. 632–635. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/107.pdf (дата звернення: 06.12.2025).
10. Степаненко О. І., Павловська Х. Ю. Аналіз рентабельності підприємства та шляхи її підвищення в умовах економічної нестабільності. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2022. Випуск 75. С. 93–101. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4775d1a3-4f44-4cd2-9036-89ad8f21cee8/content> (дата звернення: 06.12.2025).

REFERENCES

1. Avanesova N., Bakalo I. (2025) Finansova stabilnist bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: vyklyky ta shliakhy zmitsnennia [Financial stability of the banking system of Ukraine under martial law: challenges and ways of strengthening]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 73. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5887/5826> (accessed December 9, 2025).
2. Hnydiuk I., Marshuk L., Timoshenko N. (2024) Suchasnyi stan dokhidnosti bankivskoho sektoru Ukrainy [Current state of profitability of the banking sector of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 62. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3923> (accessed December 9, 2025).
3. AT "Kredobank" (2022) Konsolidovanyi richnyi zvit AT "Kredobank" za 2022 rik [Consolidated annual report of JSC "Kredobank" for 2022]. 145 p. Available at: <https://kredobank.com.ua/public/upload/682f1cfa20b77ce42a697084a601ca57.pdf> (accessed December 6, 2025).
4. AT "Kredobank" (2023) Konsolidovanyi richnyi zvit AT "Kredobank" za 2023 rik [Consolidated annual report of JSC "Kredobank" for 2023]. 166 p. Available at: <https://kredobank.com.ua/public/upload/0bfef97048df074de8fe149792c15227.pdf> (accessed December 6, 2025).
5. AT "Kredobank" (2024) Konsolidovanyi richnyi zvit AT "Kredobank" za 2024 rik [Consolidated annual report of JSC "Kredobank" for 2024]. 139 p. Available at: <https://kredobank.com.ua/public/upload/cd0f413dc4336519a0794bef80c2aa28.pdf> (accessed December 6, 2025).
6. Melnykova K. V., Tatarinova H. V. (2017) Analiz prybutkovosti ta rentabelnosti pidpriemstva [Analysis of profitability and efficiency of the enterprise]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, vol. 20, pp. 461–465. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/20-2017/94.pdf> (accessed December 6, 2025).
7. AT "Kredobank" (2025) Pro bank [About the bank]. Official website. Available at: <https://kredobank.com.ua/about/pro-bank> (accessed December 6, 2025).
8. Rakhman M. S. (2022) Stratehichni napriamy rozvytku bankivskoi diialnosti Ukrainy [Strategic directions of banking activity development in Ukraine]. *Modern Economics*, no. 30, pp. 170–176. Available at: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11118/1/rakhman.pdf> (accessed December 6, 2025).

9. Sydorchenko T. F., Svetenko D. H. (2017) Shliakhy pidvyshchennia prybutkovosti pidpriemstv v umovakh kryzy [Ways to increase enterprise profitability in crisis conditions]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 9, pp. 632–635. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/107.pdf (accessed December 6, 2025).

10. Stepanenko O. I., Pavlovska Kh. Yu. (2022) Analiz rentabelnosti pidpriemstva ta shliakhy yii pidvyshchennia v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti [Analysis of enterprise profitability and ways to increase it under conditions of economic instability]. *Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt*, no. 75, pp. 93–101. Available at: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4775d1a3-4f44-4cd2-9036-89ad8f21cee8/content> (accessed December 6, 2025).

Olha Chubka, Daria Viter
Lviv Polytechnic National University

ANALYSIS OF THE PROFITABILITY OF JSC “KREDOBANK” AND WAYS TO INCREASE IT IN CONDITIONS OF ECONOMIC INSTABILITY

Abstract. The issue of maintaining high enterprise profitability becomes particularly significant under conditions of economic turbulence and changing market dynamics. Efficient management of profitability acts as a critical determinant of a company's competitiveness, financial resilience, and long-term strategic development. This paper explores the core economic functions of profit, its classification, and its role in financing the bank's growth, while also analyzing how profitability and return indicators correlate with the overall efficiency of business operations. It is highlighted that profit reflects the outcomes of investment and financial decisions, serves as a foundation for self-financing, supports expanded reproduction, and contributes to employee motivation. The study also considers internal and external determinants of profitability, including asset structure, cost levels, loan portfolio quality, income diversification, and macroeconomic influences. To demonstrate practical application, the financial performance of JSC Kredobank for 2022–2024 is analyzed, focusing on return on assets, return on equity, total asset profitability, net interest margin, operational efficiency, and overall financial results. The findings indicate strong positive development of key performance indicators in 2023, followed by a moderate decline in 2024. The article outlines practical measures for improving profitability, such as optimizing asset allocation, enhancing cost control, strengthening capital management efficiency, expanding digital banking channels, diversifying revenue sources, and implementing crisis-resilient financial policies. The study concludes that profitability and return indicators represent fundamental metrics for evaluating enterprise performance, shaping its financial soundness and investment appeal, and therefore necessitate continuous monitoring and analytical evaluation. Future research may further develop forecasting tools for profitability across different economic sectors and investigate the influence of macroeconomic fluctuations on enterprise efficiency.

Keywords: profitability, profitability, financial efficiency, economic instability, cost optimization, banking, financial indicators, JSC “Kredobank”.

Стаття надійшла: 07.12.2025
Стаття прийнята: 20.12.2025
Стаття опублікована: 25.12.2025